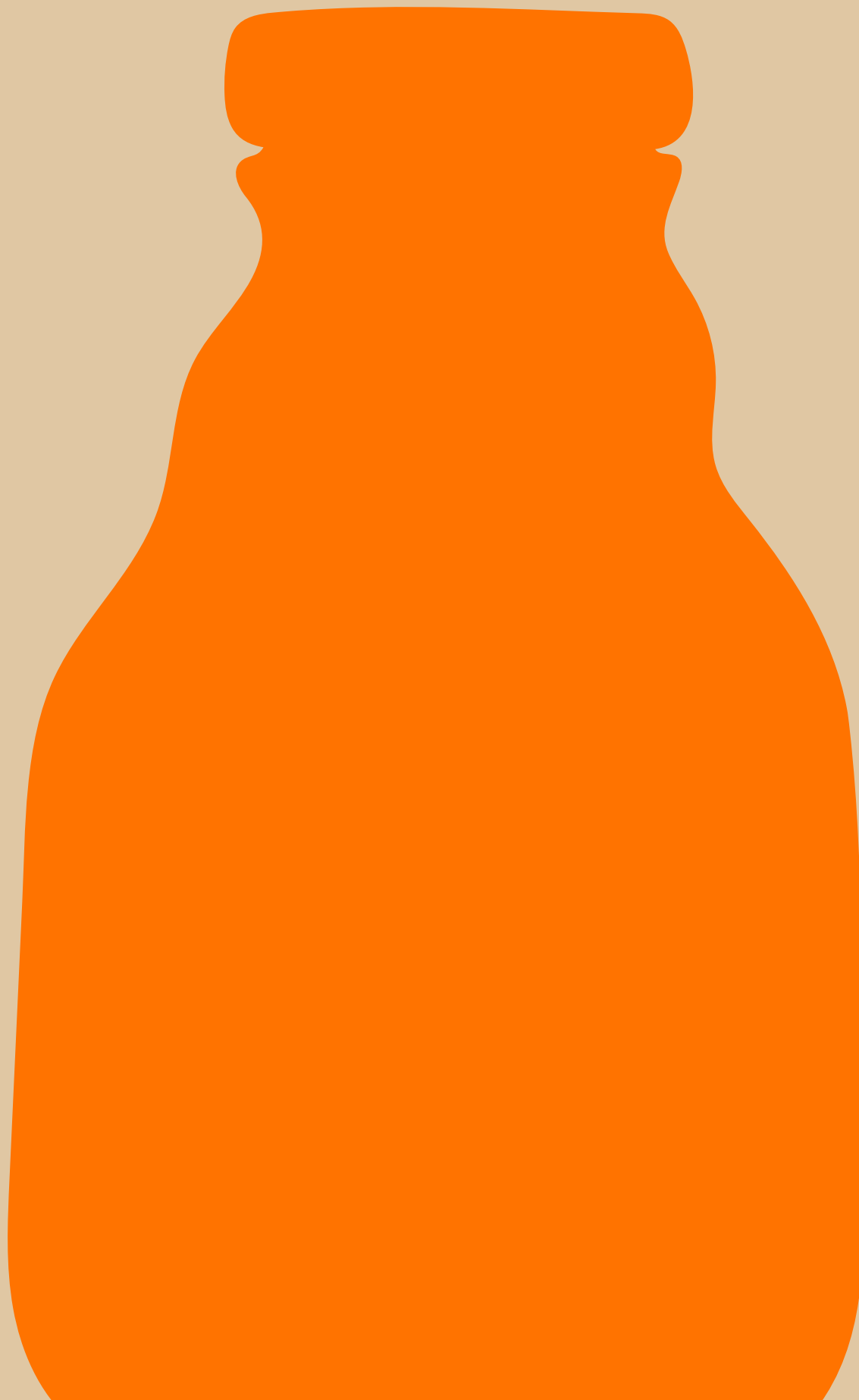

KONJUNKTURBREV

FRÅN LIVSMEDELSFÖRETAGEN

Q1 2026

The background features several large, stylized orange silhouettes of food items: an apple in the top left, a carrot in the top center, a bottle in the top right, a fish in the bottom center, and a carrot in the bottom left. The text is centered in the middle of the page.

**IRANKRIGET SATTE STOPP
FÖR MATPRODUCENTERNAS
ÅTERHÄMTNING –
KOSTNADERNA RUSAR**

The background is a light yellow color with several stylized orange silhouettes of food items. At the top, there is a large, wavy-edged shape resembling a scalloped border or a piece of bread. Below it, on the left, is a large, curved shape that looks like a banana. To the right of the banana is a tall, thin stem with several clusters of small, round shapes, possibly representing grapes or berries. At the bottom left, there is a shape that looks like a piece of bread or a slice of pizza. In the center bottom, there is a large, oval shape that resembles an egg. The overall aesthetic is clean and modern, using simple shapes and a limited color palette of orange and yellow.

Året började bra för svensk livsmedelsindustri, men efter USA:s attack mot Iran har produktionskostnaderna ökat snabbt. Producenternas låga lönsamhet stoppar viktiga investeringar, något som riskerar livsmedelsberedskapen och ytterst framtiden för svensk livsmedelsproduktion. Det är några av nyheterna i Livsmedelsföretagens konjunkturbrev för Q1 2026.

2026 började starkt för svenska producenter av mat och dryck på den avgörande hemmamarknaden. Företagens försäljningsprognos för Q1 2026 blev till och med överträffad – prognosen var 59 men utfallet blev 61 (50 motsvarar oförändrad utveckling i årstakt). Faktum är att utvecklingen i Q1 är den starkaste volymtillväxten sedan Q1 2022, varpå Rysslands invasion av Ukraina sänkte den svenska livsmedelsekonomin.

Irankriget kan få värre effekter än Ukrainakriget

Knappt två tredjedelar av årets första kvartal utspelades med förhållandevis stabila produktionsförutsättningar. Den stabiliteten försvann den 28 februari då USA och Israel inledde sitt krig mot Iran och följdes av tydliga kostnadsökningar i delar av produktionen.

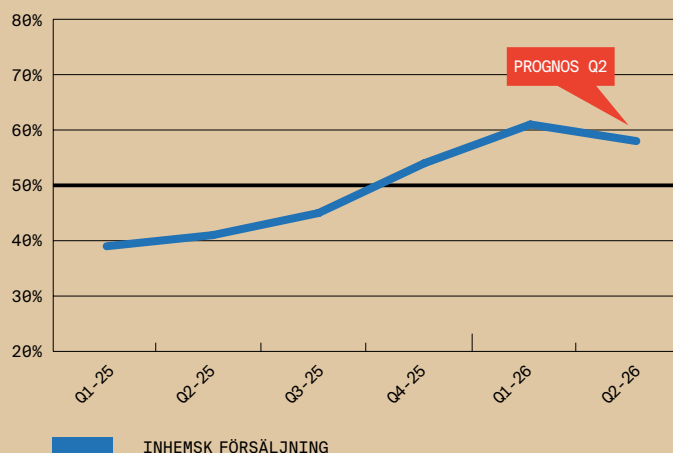
Många gör jämförelser med händelseutvecklingen i livsmedelsekonomin efter Rysslands invasion av Ukraina. I delar är de likartade, framför allt vad gäller energipriset (olja, gas och el), men magnituden har hittills inte varit lika stark som 2022. Priserna globalt på livsmedelsråvara har inte heller utvecklats i närheten så dramatiskt som 2022.

Men om kriget fortsätter – och med det låsta positioner i Hormuzsundet – kommer vi få se betydligt mer dramatik längre fram i form av för lite och för dyr mineralgödsel på världsmarknaden och de inflationsimpulser som detta utlöser på livsmedelsområdet. Bara sedan slutet av februari har priset på mineralgödsel ökat 80 procent.

Livsmedelsföretagens medlemsföretag är delade i sin uppfattning om hur Irankriget jämför sig med Ukrainakriget i form av påverkan på livsmedelssektorn. 36 procent av företagen menar att effekterna av konflikten i Persiska viken blir lika tuffa eller tuffare än Ukrainakriget, medan 41 procent tror att de blir lindrigare och 24 procent vet inte.

Bild 1. Index över försäljningsutvecklingen på den svenska hemmamarknaden. Försäljning i volym, årstakt. Index 50 motsvarar oförändrad utveckling. Prognos för Q2 (rödmarkerad).

Källa: Livsmedelsföretagen

Bild 2. Utvecklingen i Q1 2026. Index 50 motsvarar oförändrad utveckling, årstakt.

Källa: Livsmedelsföretagen

Inhemsk försäljning, volym	61
Export, volym	52
Lönsamheten (ebit)	61
Anställda	47
Investeringar	59
Råvarukostnader	54
Förpackningskostnader	65
Transportkostnader	73
Insamlingsavgifter	80

”Men om kriget fortsätter – och med det låsta positioner i Hormuzsundet – kommer vi få se betydligt mer dramatik längre fram i form av för lite och för dyr mineralgödsel på världsmarknaden och de inflationsimpulser som detta utlöser på livsmedelsområdet.”

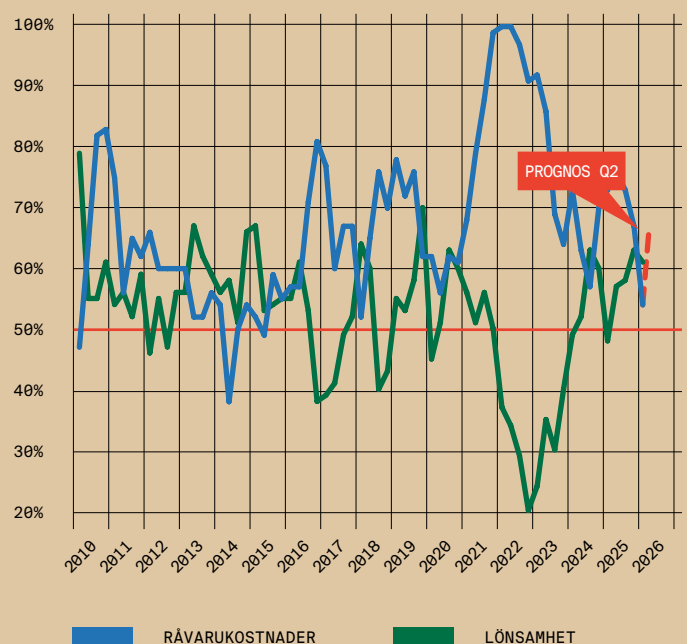
Enda ljuspunkten: svaga kostnadsökningar på råvara i Q1

Kostnaderna för inköp av rå/insatsvara utvecklades glädjande nog mycket försiktigt under kvartalet. En fortsatt stark svensk krona tillsammans med välfyllda spannmålslager i Europa bidrog till att denna kostnadspost i princip var oförändrad i jämförelse med motsvarande kvartal för ett år sedan. Man måste backa bandet till Q1 2018 år för att hitta ett enskilt kvartal med lika låg kostnadsinflation. Index över inköpskostnaderna i Q1 slutade på 54, att jämföra med index 67 i Q4 2025.

Svensk dagligvaruhandel, den viktigaste kunden för de flesta svenska livsmedelsproducenter, har som vi rapporterat om i de två föregående konjunkturbreven inte velat släppa igenom prishöjningar i anslutning till matmomssänkningen. Den försiktiga kostnadsutvecklingen på råvara i Q1 innebar därför en viss lättnad för svenska livsmedelsproducenter.

Bild 3. Råvarukostnadernas och lönsamhetens (rörelsemarginal) utveckling, årstakt. Index 50 motsvarar oförändrad utveckling. Prognos Q2 för råvarukostnader.

Källa: Livsmedelsföretagen

Övriga kostnader går åt fel håll

Tyvärr var kostnadsutvecklingen fram till årsskiftet inte alls lika fördelaktig vad gäller rå/insatsvara. Och företagens prognoser över kostnadsutvecklingen på råvara i Q2 studsar upp igen, mätt i index 65. Prognosen är väntad givet den globala energirelaterade kostnadsinflation som Irankriget och stängningen av Hormuzsundet har utlöst. Redan i Q1 märktes krigseffekterna i form av snabbt ökande transportkostnader (index 73). Åkerier och redare behöver inte omförhandla leverans- och transportpriser när drivmedelspriser stiger, de regleras i bränsletillägg som följer priserna vid pump. Det är anledningen till de minimala ledtiderna mellan ett ökat råoljepris och ökade transportkostnader för företagen. I Q2 räknar företagen med att transportkostnaderna ökar ännu snabbare (index 81).

Även emballagekostnaderna ökade i Q1 som en konsekvens av kriget (index 65). Plasttillverkarna är i många fall bundna av tidigare ingångna avtal, men hävdar i vissa fall force majeure, varför kostnaderna ökade redan i Q1. Livsmedelsproducenterna räknar med en tydligare kostnadsökning av förpackningsmaterialet under Q2 (index 73).

Ökade förpacknings- och transportkostnader, tillsammans med de redan stigande förpackningsinsamlingsavgifterna, innebär att lättnaden vad gäller råvaruinköpen inte fullt ut slog igenom i företagens totala kostnadsbild. Kostnadseffekterna av Irankriget bland svenska livsmedelsproducenter, tillsammans med en period av uteblivna leveransprishöjningar för att möta de politiska förväntningarna om en full momseffekt, har skapat ett behov av omedelbara prisjusteringar i producentledet.

Bild 4. Prognos för Q2 2026. Indexvärde på 50 motsvarar oförändrad utveckling, årstakt.

Källa: Livsmedelsföretagen

Produktion	58
Anställda	48
Råvarukostnader	65
Förpackningskostnader	73
Transportkostnader	81

”Kostnadseffekterna av Irankriget bland svenska livsmedelsproducenter, tillsammans med en period av uteblivna leveransprishöjningar för att möta de politiska förväntningarna om en full momseffekt, har skapat ett behov av omedelbara prisjusteringar i producentledet.”

DECENNIER AV OHÅLLBART LÅG INVESTERINGSTAKT INOM LIVSMEDELSINDUSTRIN

Debatten i Sverige har de senaste fyra åren handlat om den svenska livsmedelsbranschens prissättning, präglad av det faktamässigt felaktiga narrativet att priserna ökat omotiverat mycket och att de skulle ha ökat mer i Sverige än i andra länder. Statens egna expertmyndigheter, däribland Jordbruksverket, Konkurrensverket, Konjunkturinstitutet och SCB, har konstaterat att de ökade matpriserna berott på externa faktorer utanför branschens kontroll och att prisutvecklingen i Sverige inte på något sätt sticker ut jämfört med resten av EU. Politiken har inte fullt ut velat ta till sig dessa slutsatser, och fortsätter att rikta misstänksamhet mot valda delar av livsmedelskedjan.

Sveriges behov av en robust livsmedelsproduktion har aldrig varit större. Därför borde debatten i stället handla mindre om pris och mer om hur den svenska livsmedelskedjan kan byggas starkare, med särskild betoning på det hårt pressade producentledet.

Svensk livsmedelsindustri nästan halverad på 30 år

Sedan det svenska EU-inträdet har livsmedelsindustrin tappat mark i förhållande till övrig svensk tillverkningsindustri. Av industrins totala förädlingsvärde 1995 utgjorde livsmedelsindustrin 12 procent, vilket i sin tur var en minskning från en andel om 15-16 procent under 1980-talet. Vid sekelskiftet, fem år efter Sveriges EU-anslutning, hade andelen minskat till knappt nio procent. Därefter har utförlöpan fortsatt, om än inte i samma snabba takt.

År 2025 låg andelen på 7 procent. Under samma period (1995–2025) växte den svenska befolkningen med 1,7 miljoner invånare, vilket för en inhemskt beroende industrigren som livsmedelsindustrin borde ha inneburit stora investeringsbehov och snabbt växande förädlingsvärde. I verkligheten innebar dock det svenska EU-medlemskapet att konkurrensen, inom en sedan tidigare delvis skyddad bransch, plötsligt var helt fri. Den storskaliga livsmedelsindustrin på kontinenten kunde öka sina svenska marknadsandelar i snabb takt.

Minskade investeringar – droppar som urholkar stenen

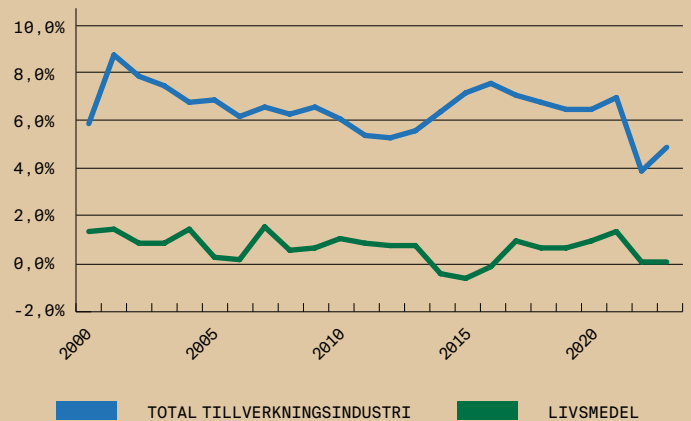
Studerar man nettoinvesteringarna (bruttoinvesteringarna minus avskrivningar) inom svensk livsmedelsindustri sedan sekelskiftet får man ytterligare bevis för branschens stagnation. Investeringstakten har underpresterat jämfört med annan tillverkningsindustri och utflyttningarna av livsmedelsproducenter har varit otaliga under decennierna efter Sveriges EU-inträde. Det är inget som rör upp någon större uppmärksamhet enskilda år, men över tid urholkar dropparna stenen och svensk livsmedelsindustri krymper som andel av svensk industri. Trots detta rankas livsmedelsindustrin fortsatt som en av de enskilt största industrigrenarna i Sverige – den tredje största 2024 sett till omsättning.

4 av 10 företag fast med omodern produktionsutrustning

Det framgår av tidsserien i bild 5 att sedan sekelskiftet har svensk livsmedelsindustri legat på en genomgående låg andel nettoinvesteringar, cirka 0,7 procent av omsättningen, vilket kan ställas mot genomsnittet på 6,5 procent för hela den svenska tillverkningsindustrin under samma period. Det är dramatiskt olika nivåer av investeringar, som får konkreta effekter inte bara för företagets konkurrenskraft, men också på landets livsmedelsberedskap och försörjningsförmåga. En investeringsnivå under en procent lämnar i praktiken inget utrymme för att behålla den existerande kapitalstocken på konkurrensmässiga nivåer. Detta nästan statiska förhållande kan ligga bakom att 43 procent av företagen menar att de, jämfört med sina tuffaste internationella konkurrenter, ligger efter i termer av produktionsutrustning, teknik, effektivitet och modernitet. Den vägs endast till delar upp av de 22 procent av företagen som menar att de tvärtom har en mer effektiv produktionsutrustning/metod än konkurrenterna.

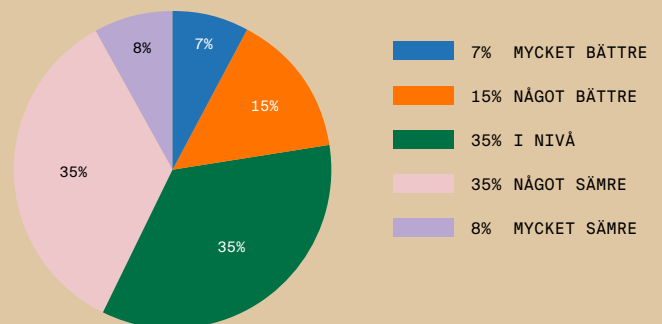
Bild 5. Nettoinvesteringarna i förhållande till omsättningen.

Källa: Källa SCB och egna beräkningar.

Bild 6. Jämfört med era främsta globala konkurrenter, hur bedömer ni nivån på ert företags produktionsutrustning vad gäller teknik, effektivitet och modernitet? Den är:

Källa: Livsmedelsföretagen

”Sveriges behov av en robust livsmedelsproduktion har aldrig varit större. Därför borde debatten i stället handla mindre om pris och mer om hur den svenska livsmedelskedjan kan byggas starkare, med särskild betoning på det hårt pressade producentledet.”

3 AV 4 FÖRETAG: LÅG LÖNSAMHET STOPPAR INVESTERINGAR

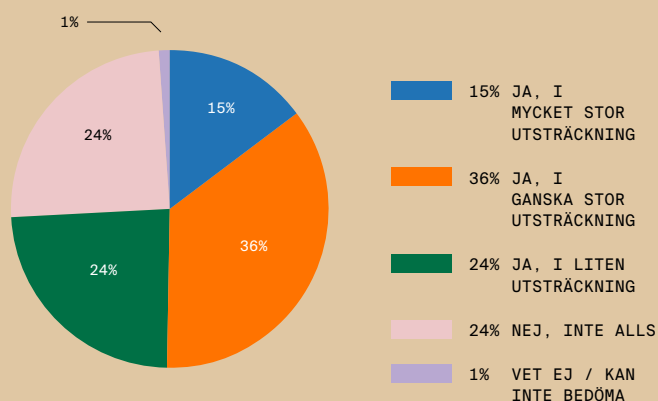
Frågan är vad den relativt låga investeringsviljan i svensk livsmedelsindustri beror på. En viktig faktor som spelar in i företags investeringsbeslut handlar krasst om vilket utrymme man har att investera. Ett lönsamt företag har större möjligheter att återinvestera i sin verksamhet än ett mindre lönsamt företag. Tre av fyra medlemsföretag bekräftar att en låg lönsamhet över tid ligger bakom stoppade eller senarelagda investeringar i modernare produktionslinor och/eller nya fabriker.

Sedan Sveriges EU-inträde har livsmedelsindustrin gradvis tappat i förhandlingsstyrka i förhållande till dagligvaruhandeln. Handeln är kraftigt koncentrerad till tre stora aktörer med en tilltagande förhandlarmakt. Det råder inget tvivel om att detta förhållande bidragit till livsmedelsindustrins, över tid, minskade lönsamhet och därmed sviktande investeringsvilja/möjlighet. Lönsamheten i livsmedelsindustrin når inte upp ens till hälften av den totala tillverkningsindustrins genomsnitt.

Samtidigt krävs det förstås offensiva investeringar i branschen för att råda bot på en låg lönsamhet och en sviktande konkurrenskraft. Det blir lite av ett moment 22 – för lite av framåtsyftande investeringar förstärker företagets lönsamhetsmässiga utförslöpa med ytterligare minskat investeringsutrymme som resultat.

Bild 7. Under de senaste 10 åren, har en låg eller osäker vinstmarginal i företaget stoppat eller senarelagt investeringar i modernare produktionslinor och/eller nya fabriksanläggningar?

Källa: Livsmedelsföretagen

Trendbrott på gång?

Trots den dystra investeringsstatistiken har flera större miljardinvesteringar i svensk livsmedelsproduktion annonserats de senaste åren, bland annat av Arla, Lantmännen, Pågen och Scan Sverige. Förhoppningsvis kan dessa och andra investeringar bryta decennier av stagnation i branschen. En ökad medvetenhet bland konsumenterna om betydelsen av att välja svensk mat och dryck – inte minst av beredskapsskäl – borde också kunna förstärka en sådan kursändring.

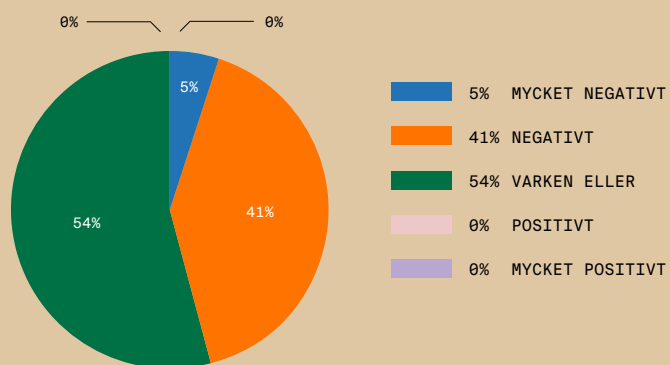
Det felaktiga politiska narrativet om att den svenska livsmedelsekonomin gör övervinster måste dock upphöra. Politikerna bör i stället betona betydelsen av fler lönsamma företag – i hela livsmedelskedjan. Politikens uppgift är att skapa förutsättningar för en så friktionsfri och välfungerande livsmedelsmarknad som möjligt. I det avseendet råder det ingen brist på nödvändiga åtgärder, däribland att minska en ständigt växande regelbörda, minska avgifter av olika slag och korta långa tillståndsprocesser. En välsjord svensk marknadsekonomi är garanten för att företag med effektiva produktionsmetoder och attraktiva produkter kan möta konsumenternas högt ställda krav och belönas med högre vinster. Det är dessa vinster som skapar utrymme för välbehövliga investeringar.

Offensiva investeringar i den senaste produktionsutrustningen och en ännu högre grad av automatisering minskar över tid den relativa betydelsen av höga svenska arbetskraftskostnader. Och kanske är tiden inne för ett trendbrott i branschens investeringsnivå. Sju av 10 medlemsföretag anger att de under de kommande fem åren räknar med att i olika hastighet skala upp sina nettoinvesteringar. För att sänka investeringströsklarna ytterligare finns ändå anledning för staten att se över de höga svenska arbetsgivaravgifterna. Det skulle öka konkurrenskraften för livsmedelsindustrin, skapa fler jobb och bidra till en stärkt svensk livsmedelsberedskap.

Bild 8. Hur skulle ni gradera svenska arbetskraftskostnaders påverkan på företagets internationella konkurrenskraft?

Källa: Livsmedelsföretagen

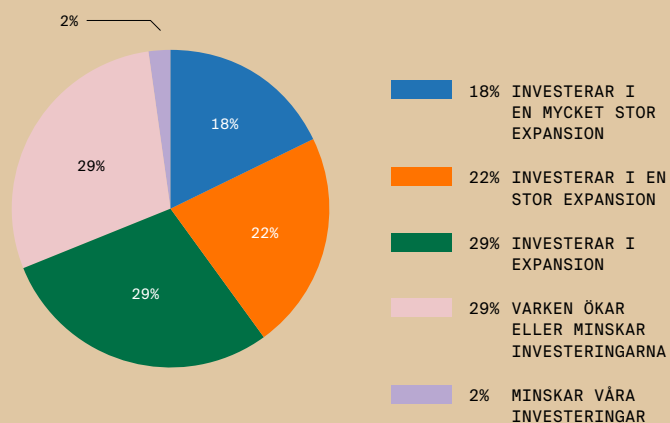

HÖGA SVENSKA ARBETSGIVARAVGIFTER TYNGER

Att företag ska producera livsmedel i Sverige är nämligen inte någon självklarhet. Konkurrensen inom livsmedelsindustrin på EU:s inre marknad är knivskarp och Sveriges totalerbjudande som industrination får inte avvika alltför mycket från omvärldens. Som exempel är de svenska arbetskraftskostnaderna bland de högsta i världen, till stor del på grund av höga arbetsgivaravgifter. De ligger långt över genomsnittet inom OECD (31% vs 15%). Knappt hälften av medlemsföretagen anger att höga svenska arbetskraftskostnader påverkar deras konkurrenskraft negativt.

Bild 9. Hur ser ert företags investeringsplaner ut vad gäller nya produktionslinor och anläggningar de kommande 5 åren? Vi:

Källa: Livsmedelsföretagen

**LIVSMEDELSFÖRETAGENS KONJUNKTURBREV
UTKOMMER FYRA GÅNGER PER ÅR. MEDVERKANDE
FÖRETAG STÅR FÖR CIRKA 60 PROCENT AV BRANSCHENS
OMSÄTTNING. ALLA SVAR ÄR VIKTADE EFTER
FÖRETAGETS OMSÄTTNINGSTORLEK.**

**FÖR FRÅGOR OM LIVSMEDELSFÖRETAGENS
KONJUNKTURBREV KONTAKTA:**

**CARL ECKERDAL, CHEFEKONOM
08-762 61 96, CARL.ECKERDAL@LI.SE**

LIVSMEDELSFÖRETAGEN